

PESTPROTOCOL BASISCHOOL DE OPDRACHT

Aanpak van pestgedrag

1. PESTEN OP SCHOOL: Hoe gaan we er mee om?

Pestgedrag is van alle groepen en alle leeftijden. Het is een probleem dat ook wij onder ogen zien en op onze school gericht aan willen pakken.

Pestgedrag komt vooral voort uit een gebrek aan zelfvertrouwen. Anders heb je dat gedrag namelijk niet zo 'nodig'. Met de *Fides*methodiek ('*Fides*' betekent 'vertrouwen') zetten we in op het bouwen aan zelfvertrouwen, om pestgedrag daarmee ook zoveel mogelijk vóór te zijn.

Daarbij de volgende aandachtspunten:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers
- De school hanteert op het gebied van sociaal emotionele ontwikkeling de methodiek *Fides*. Hierbij staan vertrouwen en weerbaarheid centraal. De school wil hiermee zo veel mogelijk preventief werken aan het voorkomen van pestgedrag. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen duidelijke afspraken worden gemaakt.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijke actie ondernemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, beschikt de school over een directe aanpak. Zie hiervoor punt 4.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren. Op school is de IB'er als vertrouwenspersoon aangesteld, tevens vervult zij de rol van pestcoördinator.

Zoals benoemd werken we op school met de *Fides*methodiek. *Fides* werkt met kinderen, jongeren en volwassenen aan zelfvertrouwen, weerbaarheid en welbevinden, zodat zij durven en kunnen vertrouwen op hun eigen mogelijkheden en zich zo beter staande kunnen houden in een steeds veranderende wereld. (bron: website *Fides*)

Tevens wordt ook gebruik van Kind op maandag (Methode godsdienstonderwijs) en De antipestcampagne (www.kidstegengeweld.nl)

Er worden onderwerpen besproken als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep en aanpak van ruzies etc. Dit gebeurt aan de hand van de symbolen die passen bij *Fides* (ballon, domino, ojee-okee laatjes, matroesjka, 100%, sleutelbos en rugzak). Er wordt op onze school de zogenaamde *Fides-taal* gehanteerd. Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals: spreekbeurten, rollenspelen, afspraken maken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten doen.

Het voorbeeldgedrag van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er

zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken.

2. SIGNALLEN VAN PESTERIJEN kunnen o.a. zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Vervelende opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over kleding.
- Isoleren.
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen.
- Op weg naar huis achterna rijden.
- Naar het huis van het slachtoffer gaan.
- Bezittingen afpakken.
- Schelden of schreeuwen tegen een klasgenoot.

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk en gericht bespreken wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

3. AFSPRAKEN

Afspraak 1:

Belangrijk is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij. Als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt dus niet gezien als klikken.

Afspraak 2:

We proberen medeleerlingen mee te nemen om pestproblemen aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Afspraak 3:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

ALGEMENE AFSPRAKEN worden besproken in ALLE GROEPEN:

1. We behandelen een ander, net zoals je zelf ook behandeld wilt worden.
2. Kom niet zomaar aan een ander als die dat niet wil.
3. We noemen elkaar bij de voornaam en blijven vriendelijk tegen elkaar.
4. Als je kwaad bent, probeer je het eerst op te lossen door te praten. Je kunt hierbij ook hulp vragen aan je juf, meester of pleinwacht.
5. Je vertelt het aan je meester of juf als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
6. Vertel de meester of de juf wanneer jezelf of iemand anders wordt gepest.
7. Word je gepest praat er dan thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
8. We zorgen dat iedereen erbij hoort en zijn aardig voor elkaar.
9. We blijven van elkaars spullen af.
10. We luisteren naar elkaar.
11. We beoordelen iemand niet op het uiterlijk.
12. Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten, etc. wordt gericht aangepakt.
13. Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten.

4. AANPAK VAN RUZIES EN PESTGEDRAG IN VIER STAPPEN:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten zijn er 4 stappen om te hanteren:

STAP 1: Probeer er eerst zelf onderling uit te komen.

STAP 2: Als dat niet lukt (en eentje in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) wordt het probleem aan de meester of juf voorgelegd.

STAP 3: De leerkracht voert vervolgens gesprekken apart met de betrokken leerlingen aan de hand van de volgende stappen:

Stel het kind eerst op z'n gemak, met erkenning voor z'n emotie! Evt. even zitten, even 'bijkomen'... Vervolgens zijn er een 3-tal vragen die je zou kunnen stellen:

Inzicht geven

n.a.v. 3 vragen:

1. Is het waar (wat hij/zij zegt)?
2. Welke ballon zag je bij de ander?
3. Hoe heb jij gereageerd?

*Het gaat niet om de 'waarheid'...
Het gaat om de 'beleving'...!*

Dit vooral om het 'probleem' bij hem/haar weg te halen, dit gaat nl. niet over hen! Het 'probleem' zit 'm dan vooral ook bij degene die 't kennelijk 'nodig' had om dat tegen hem/haar te zeggen... Bewustwording dus, om zo anders te leren reageren.

Als afsluiting zou je dan kunnen zeggen: "Als je dit nou weer eens gebeurt, kijk maar of je je dit dan weer een beetje kunt bedenken... Eigenlijk nam je het 'probleem' een beetje 'over' hè? Misschien lukt het je de volgende keer beter om je eigen ballon niet 'mee' te laten gaan met de ander, maar op 1 te houden..."

Vervolgens ga je nog met de 'dader' in gesprek, waarin je zou kunnen starten met de vraag:

- Zou 't kunnen dat jij je niet zo fijn voelde zopas...? Ik hoorde nl. dat Had je je misschien een beetje geïrriteerd aan iets of zo...?
- Oké... En welke ballon zag je toen bij de ander? En welke ballon zat er onder jouw reactie? Hielp dit? Heb je een idee hoe 't anders kan? Hoe zou 't klinken met 1 ballon...?
- Kijk maar eens of je dat een volgende keer misschien al weer wat makkelijker lukt...!

Desgewenst komen de betrokken leerlingen dan ook nog even samen bij elkaar.

STAP 4: Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag vervolgt een hernieuwd gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen consequenties (zie punt 5).

De leerkracht biedt altijd hulp aan de 'gepeste' én de 'pester', indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

5. CONSEQUENTIES

Als de leerkracht het idee heeft dat er sprake is van onderhuids pesten: In zo'n geval stelt de leerkracht een 'algemeen probleem' aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen. Hiervoor wordt *Fides* gebruikt.

Als de leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden) en vervolgens leveren stap 1 t/m 4 géén positief resultaat op, dan volgen er de volgende consequenties:

De consequenties zijn opgebouwd in 5 fases; afhankelijk van hoe lang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag:

FASE 1:

In deze fase behoren de volgende opties tot de mogelijkheden:

- Gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
- Een of meerdere pauzes binnen blijven.
- 'Oeps-blad' schrijven (als dat ook voor de leerling zelf zou helpen).

FASE 2:

Een gesprek met IB'er en de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in de

leerlingenadministratie en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

FASE 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld, zoals Jeugdgezondheidszorg (GGD), het ondersteuningsteam van De Stipe, persoonlijke begeleiding door Fides Noord of het gebiedsteam.

FASE 4:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

FASE 5:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

6. BEGELEIDING VAN DE LEERLINGEN:

Begeleiding van de gepeste:

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten. (Zie ook punt 4, stap 3)
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders.
- Inschakelen hulp: sociale vaardigheidstrainingen, persoonlijke begeleiding Fides Noord, Jeugdgezondheidszorg (GGD), huisarts, gebiedsteam.

Begeleiding van de pester:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten willen wij voorkomen in en om de school: wij houden ons aan deze afspraak. Daarbij belonen wij het kind zich aan de afspraken houden. We houden de focus op de positieve momenten en hanteren bovengenoemde stappen, mocht het misgaan.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de '1-ballon houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.

- Inschakelen hulp: sociale vaardigheidstrainingen, persoonlijke begeleiding Fides Noord, Jeugdgezondheidszorg (GGD), huisarts, gebiedsteam.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan. Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

7. ADVIEZEN VOOR DE OUDERS:

Voor de ouders is er het boekje 'Zo maak ik mij sterk' van Fides. Daar staan de belangrijkste handreikingen en adviezen in.

Ouders van gepeste kinderen:

- a. Houd de communicatie met uw kind open, blij in gesprek met uw kind.
- b. Als pesten niet op school gebeurt maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- c. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- d. Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- e. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport, meedoen aan een club.
- f. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- a. Neem het probleem van uw kind serieus.
- b. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans soms pestgedrag te laten zien.
- c. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- d. Geef uw kind inzicht in wat het met anderen doet en ook wat het voor hem/haarzelf voor consequenties heeft.
- e. Besteed extra (vooral positieve!) aandacht aan uw kind.
- f. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport, meedoen aan een club.
- g. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- h. Maak uw kind duidelijk dat u achter de aanpak van school staat.

Alle andere ouders:

- a. Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- b. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- c. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- d. Geef zelf het goede voorbeeld.
- e. Leer uw kind voor anderen op te komen.
- f. Leer uw kind om positief voor zichzelf op te komen (dus in termen van '1-ballon' en dus niet door terug te slaan o.i.d.)

Dit pestprotocol heeft als doel:

- Alle kinderen mogen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Door omgangsnormen zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze omgangsnormen.
- Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!